

at kunne behandle eskimokulturens materielle manifestationer før, under og efter 1721, som det hedder s. 5.

Fortsatte udgravninger i nærliggende eskimotomter 1972 og 1975 skal danne baggrund for i en senere publikation at behandle dette hovedtema.

Axel Kjær Sørensen

Henning Hall: *Solhverv i Natten. Dagbogsoplysninger af grønlandspræsten Carl W. Wulff 1848-1858.* (Nordiske Landes Bogforlag, u.å. [1980]). 278 s.

Dette er ikke nogen egentlig dagbogsudgivelse, snarere en levnedsskildring af præstens 10-årige grønlandsophold, baseret på hans tjenstlige journal, private dagbog og nogle private breve. Realkommentarerne, som med omhu er fundet i Rigsarkivet, bringes sammen med udgiverens refleksioner som en kronologisk fortløbende tekst, hvori er indflettet kortere – somme tider meget korte – og længere citater fra grundmaterialet, ofte indbygget i udgiverens sætningskonstruktioner. Da det er uvist, hvor fyldigt der er citeret, og hvilken præcis proveniens realkommentarerne har, selv om et sparsomt noteapparat råder lidt bod på det, kan udgivelsen kun i beskedent omfang være nyttig for den historiske forskning.

Det har heller ikke været hensigten med den. Derimod har det været hensigten at give en populær gengivelse af præstens tilværelse i Grønland, så en bredere kreds af læsere kunne nås. Det interessante ved dagbogsoplysningerne er de dagligdags detaljer om datidens Grønland, som de indeholder. Som grønlandsmissionær synes Wulff at være mere typisk end særegen. Med en beskeden embedseksamen tog han i 1848 til Grønland mod en rimelig ud-

sigt til fast embede i Danmark, når han kom hjem.

Nogen særlig interesse for landet synes han ikke på forhånd at have haft og heller ikke under opholdet at få. Udgi-veren, der selv er præst, bedømmer Wulff til at være en jævn, men pligtro arbejder i Herrens vingård. I modsætning til sine samtidige, inspektør H. J. Rink og missionær H. P. Janssen, udviklede Wulff ikke nogen forståelse af og kærlighed til grønlanderne og deres kultur. Hans fordomme og nedvurdering af dem er måske heller ikke enestående blandt danske i Grønland, men sjældent vel at finde det så åbenhjertigt udtrykt.

Bag bogen ligger en imponerende arbejdsindsats. Ved siden af at passe sit arbejde som præst har Hall uden tidligere at have beskæftiget sig med Grønland på kun 2 år formået at blive så fortrolig med litteraturen, at hans beskrivelser bærer selvoplevelsens præg. Den skal nok nå sit publikum.

Axel Kjær Sørensen

Inge Kleivan (udg.): *Volontør Viggo Møllers Dagbøger fra Godthåb 1871-1872.* (Institut for Eskimologi 7, Københavns Universitet, 1979). 79 s.

En volontør var i datidens Grønland en assistentaspirant i Den kongelige Grønlandske Handel med 2 års prøvetid, hvorefter han kunne blive assistent og håbe på senere at blive kolonibestyrer. Viggo Møller nåede det hele ligesom hans far før ham. I sin volontørtid skrev han breve til familien i Danmark.

I hine tider var der kun få skibsforbindelser mellem Danmark og Grønland, om vinteren slet ingen. Det var da vist meget almindeligt, at breve mellem familie og venner, adskilt af

Atlantehavet, blev meget lange, idet man i de lange ventetider mellem skibene skrev videre på brevene, og så kunne man jo lige så godt skrive dem i stilehefter med det samme. Ved således at være født indbundne har disse privatbreve en stor chance for at blive bevaret, og det er da også 2 sådanne stilehefter, der her er udgivet af Inge Kleivan, omhyggeligt kommenteret og grundigt notificeret. Da direktøren for KGH, H. Rink, var gift med en søster til Viggo Møller og dermed blandt modtagerne af hefterne i sin tid, gætter udgiveren sikkert meget rigtigt ved at antage, at det var den senere direktør for Grønlands Styrelse, Knud Oldendows arbejde med biografien over Rink (1955), der bragte hefterne ind i Oldendows samling af Groenlandica. Og da han senere skænkede sin samling til Landsbiblioteket i Godthåb, vendte brevene derved tilbage til deres udgangspunkt.

Som kilde til datidens Grønland giver »dagbøgerne« et vist indblik i volontør Møllers tilværelse, men mest om hans selskabelige omgang med de øvrige danske (og de 2 tyske familier på herrnhutermismissionen) og meget lidt om hans arbejde, endnu mindre om grønlanderne. Med sikker hånd peger udgiveren på, at modtagerne jo for det første var familien og for det andet selv kendte Grønland lige så godt eller bedre end brevskriveren, så hvorfor fortælle om andet, end hvordan han gik og havde det. Men derved fås jo også et kig ind i privaten til de embedsmænd, hvis virksomhed direktoratets officielle beretninger ellers er de eneste offentliggjorte kilder til.

Axel Kjær Sørensen

Axel Kjær Sørensen og Bodil Yde: *Register til Det grønlandske Selskabs Årsskrift 1906-1952*. (Det grønlandske Selskabs skrifter XXII, 1978). 77 s.

Ved studiet af Grønlands historie er det nødvendigt at have kontrol over den information, der findes i Det grønlandske Selskabs Årsskrift; det er forgængerer for samme selskabs tidsskrift Grønland, der begyndte 1953, og som er veldækket med registre. Det har årsskriftet ikke været hidtil; man har skullet have fat i skriftet årgang 1931 for at benytte et register, der dækkede perioden 1906-1931. Axel Kjær Sørensen og Bodil Yde præsenterer her et register for hele perioden 1906-52, som er udarbejdet efter et velgennemtænkt system, dels alfabetisk, dels kronologisk.

Ydermere bør det tilføjes, at registret er meget overskueligt sat op og trykt (Gullander, Skjern) yderst tiltalende.

Ib Gejl

José Maria Alegre: *Las relaciones hispano-danesas en la primera mitad del siglo XVIII*. Revue Romane, numéro special 14. (Akademisk Forlag, København 1978) 534 sider.

Det foreliggende værk om de dansk-spanske diplomatiske og handelspolitiske forbindelser er resultatet af indgående studier, som den spanske lektor ved Københavns Universitet, José Maria Alegre, siden 1964 har foretaget. Bogen er centreret om den i 1742 mellem Danmark og Spanien afsluttede traktat. En traktat, der på grund af omstændigheder, som der redegøres for i bogen, ikke fik nogen betydning.

Det er begrænset, hvad der findes af bøger om dansk-spanske relationer. Fra spansk side er der tidligere publiceret et par bøger, og fra dansk side Emil Gigas disputats fra 1883 om den spanske gesandt i København grev Bernardino de Rebolledo (1647-1653). Således må den foreliggende bog hilses velkommen som et ikke uvæsentligt